

Stichting De Noord-Hollandse Molenfederatie

Jaarverslag 2017

Secretariaat:
Gerard van Beusekom
Kloet 77
1713 VD Obdam
06-26365593
info@molensnh.nl
Website:
www.molensnh.nl

de Noord-Hollandse
MOLENFEDERATIE
Secr. Kloet 77
1713 VD OBDAM

Foto voorpagina:

Krijtmolen d'Admiraal in de vreugdestand, na de bekendmaking dat het molenaarsambacht is geplaatst op de 'Representatieve Lijst van Immaterieel Cultureel Erfgoed van de Mensheid' van UNESCO.

Foto Wim Giebels

Inleiding

Voor de molenwereld in Nederland, dus ook in Noord-Holland, werd het jaar 2017 groots afgesloten. Op 7 december namelijk werd het molenaarsambacht zoals dat beoefend wordt in Nederland door de UNESCO geplaatst op de 'Representatieve Lijst van Immaterieel Cultureel Erfgoed van de Mensheid'. De gezamenlijke inspanningen van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars, Vereniging De Hollandsche Molen, Het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde en het Gild Fryske Mounders hebben dit mogelijk gemaakt. Het nieuws werd bekendgemaakt in Zuid-Korea en o.a. onze eigen Wouter Pfeiffer, lid van het Algemeen Bestuur van de Molenfederatie en molenaar op korenmolen De Vriendschap in Weesp, was erbij.

In 2017 heeft de federatie zich ingespannen om de provinciale restauratiesubsidieregeling voor monumenten aangepast te krijgen. Deze regeling wierp met haar minimum bedrag van € 25.000,-- een te hoge drempel op voor molens. Bij veel molens gaat het om relatief geringe bedragen, waarvoor dan geen subsidie kon worden gevraagd. Dit is overigens in belangrijke mate te danken aan de forse investeringen, die ook de provincie de afgelopen decennia in de restauratie van molens heeft gedaan. Na evaluatie van de regeling besloot de provincie deze aan te passen en het minimumsubsidiebedrag weer op € 5000,-- te stellen, zoals dat enige jaren geleden ook het geval was.

Organisatorisch gezien is er in de Noord-Hollandse molenwereld nog steeds sprake van versnippering: enkele grotere organisaties met daarnaast nog vele kleine, met slechts één of een paar molens in eigendom. Het is dan ook niet verwonderlijk dat meer samenwerking of zelfs fusie tussen organisaties van molens naar voren kwam als één van de thema's bij de discussie, in het Algemeen Bestuur, over de besteding van het legaat van Leegwater (waarover later meer). Hoewel door het Algemeen Bestuur van de federatie een besluit is genomen over de richting van de aanwending van het legaat, namelijk verdere professionalisering van de Noord-Hollandse molenwereld, is de discussie over welke activiteiten daartoe precies worden ontwikkeld nog niet afgerond. Een andere aanleiding om na te denken over nauwere samenwerking of fusie is het invoeren van de zogenoemde POM status door de overheid, waarover verderop in dit verslag meer.

Gevlucht De Vlijt gaat eigen leven leiden

Het wiekenkruis van Biksteenmolen De Vlijt van zijn romp geblazen

Foto www.deorkaan.nl

Dat succes en tegenslag soms dicht bij elkaar liggen bleek begin 2017. Op 28 november 2016 ondertekenden de gemeente Oostzaan en het bestuur van de stichting Biksteenmolen De Vlijt een overeenkomst, op basis waarvan de molen officieel, onder toezicht van de stichting, hersteld kan worden. De gemeente zegde een bedrag van € 10.000,-- toe. Nog geen 3 maanden later, om precies te zijn op 23 februari, tijdens een storm waarvoor code oranje werd afgegeven, werd het wiekenkruis van de molen van zijn romp geblazen. Hoewel met het opknappen van het eilandje, waarop de molen staat, is begonnen, ontbreken nog de middelen om de molen zelf aan te pakken.

Onderzoek naar financiële positie molenstichtingen/verenigingen

In het verslagjaar heeft de Molenfederatie onderzoek gedaan naar de vermogenspositie van de molens in Noord-Holland. Uit het onderzoek kwamen de volgende bevindingen naar voren:

- Het gemiddeld vermogen van molenorganisaties is over het algemeen voldoende om lopend onderhoud en één middelgrote onderhoudsopgave te kunnen financieren, niet voor het verrichten van groot onderhoud of een restauratie.
- Ongeveer de helft van de molenorganisaties teert in op haar vermogen.
- Molenorganisaties organiseren daarom in toenemende mate activiteiten die meer inkomsten genereren.
- Molenorganisaties geven steeds meer uit aan organisatiekosten. De kosten voor onderhoud en restauratie blijven min of meer gelijk, maar bijvoorbeeld de kosten voor verzekeringen zijn verdubbeld.
- Het gemiddelde exploitatietekort voor onderhoud en restauratie in 2015 bedroeg € 11.300,-- per jaar per molen. De subsidies en eigen inkomsten zijn niet toereikend om de uitgaven voor onderhoud en restauratie te dekken.

Onderzoek naar toekomstig groot onderhoud

Ook is in kaart gebracht wat er aan toekomstig groot onderhoud aan de molens noodzakelijk zal zijn in de periode 2019 – 2024. Hieruit kwam naar voren dat de helft van de Noord-Hollandse molenorganisaties worstelt met de financiering van groot onderhoud. De uitgaven daarvoor bedragen voor de komende zes jaar gemiddeld per molen € 48.000,-- voor groot onderhoud en voor regulier onderhoud nog een € 18.000,--. Dat betekent voor groot onderhoud 80 – 90 % van de subsidiabele kosten. Hieruit kan worden afgeleid dat het subsidiebedrag van € 60.000,-- in de SIM op zijn minst krap bemeten is en niet voldoende om de totale kosten van instandhouding te financieren.

De grootste uitgaven betreffen – naast herstel van fundaties – het herstel van het rietdek, het gevlucht en werkzaamheden aan de werktuigen (vijzels, schepraders en molenstenen). Opvallend zijn ook de hoge kosten van schilderwerk. Daarbij is ook nog geen rekening gehouden met een post onvoorzienbaar onderhoud, zoals lekkage, houtworm en schade door incidenten. Het gaat hierbij mogelijk om nog eens 10 – 20 % van het subsidiabele bedrag.

De wijziging van de provinciale subsidieregeling biedt daarin enig soelaas, omdat nu ook weer onderhoudsposten van meer dan € 15.000,-- voor subsidie in aanmerking komen. Tegelijkertijd is aangekondigd dat de provinciale regeling voor de onderhoudssubsidie, waarbij molens € 5.300,-- per 3 jaar kregen voor onderhoud, vervangen gaat worden. Hoe is tot nu toe nog onduidelijk. Ons onderzoek heeft wel duidelijk gemaakt dat molens absoluut niet zonder deze financiële tegemoetkoming kunnen, sterker nog, heel veel molens komen daar ook nu al aan te kort. Indexering van deze onderhoudssubsidie met terugwerkende kracht of een verhoging zou wenselijk zijn.

De Molenfederatie gaat bovenstaande gegevens actualiseren aan de hand van de financiële jaarverslagen over 2016 en 2017 en de instandhoudingsplannen die ten grondslag liggen aan de aanvraag om rijkssubsidie voor onderhoud van monumenten.

In de Statenzaal, in gespannen afwachting van de bekendmaking van de subsidiebeschikkingen
Foto Rien Eykelenboom

Restauratiesubsidies

Enigszins vooruitlopend op het volgende jaarverslag (bekendmaking en uitreiking van de subsidiebeschikkingen vond deze keer pas begin januari 2018 plaats) kunnen we melden dat de provincie Noord-Holland dit jaar restauratiesubsidies heeft toegekend aan acht molens, te weten:

- De Damlandermolen in Bergen
- Korenmolen De Onderneming in Hippolytushoef
- Korenmolen De Lastdrager in Hoogwoud
- Korenmolen De Nachtegaal in Middenbeemster
- Korenmolen De Krijgsman in Oosterblokker
- Molen Het Noorden in Oosterend, Texel
- Korenmolen De Otter in Oterleek
- Molen OT in 't Zand

POM status voor Rijnlandse Molenstichting

In 2017 behaalde de Rijnlandse Molenstichting, lid van onze federatie, als eerste molenorganisatie in Nederland de POM status. De POM status (Professionele Organisatie voor Monumentenbehoud) kan bereikt worden als het beheer wordt gevoerd over minimaal 20 rijksmonumenten en als voldaan is aan een aantal forse eisen, dat aan de kwaliteit van de beheersorganisatie wordt gesteld. Met een POM status krijgt een organisatie voorrang bij een aanvraag om subsidie. Het subsidiebedrag mag door de organisatie op de meest efficiënte manier over de door haar in stand gehouden monumenten worden verdeeld.

Over de POM-status wordt ook binnen het verband van de Noord-Hollandse Molenfederatie nagedacht en gesproken, o.a. als onderdeel van de discussie over de besteding van het legaat van Leegwater.

Kwaliteitsverbetering

De haalbaarheid van de POM-status voor de Noord-Hollandse molenwereld is op korte termijn niet reëel. Daarom is een aantal jaren geleden besloten, in overleg met alle molenorganisaties, om voorlopig (genoemd is een periode van vijf jaar) de energie te steken in een verdergaande kwaliteitsverbetering van de Noord-Hollandse molenorganisaties.

In 2016 is de Noord-Hollandse Molenfederatie gestart met het project kwaliteitsverbetering. Dit project kent verschillende facetten. Begonnen werd met *onderhoud en restauratie*. Gebleken is dat molenorganisaties met een technische commissie (ook wel instandhoudingscommissie genoemd) hun interne toezicht op onderhoud en restauraties beter voor elkaar hebben. Ook expertise-opbouw en continuïteit zijn beter gewaarborgd. In het verslag jaar is verder gewerkt aan dit project, zie de paragrafen over teervervangers en schilderwerk. Het ten deel vallen van het legaat van Leegwater aan de Noord-Hollandse Molenfederatie maakt het mogelijk de discussie over nauwere samenwerking handen en voeten te geven, omdat de federatie nu ook over eigen middelen beschikt om die samenwerking te bevorderen. In 2018 moet dit tot concrete plannen leiden.

Professionalisering onderhoud

Een werkgroep, bestaande uit technische vertegenwoordigers van molenorganisaties, heeft op verzoek van de Noord-Hollandse Molenfederatie een onderzoek gedaan naar teervervangers en schilderwerk. Zij kwamen tot de volgende bevindingen.

Teervervangers

Koolteer en carbolineum waren uitstekende conserveringsmiddelen, maar werden omstreeks 2000 vanwege hun schadelijk milieueffecten verboden. Dat stelde molenbeheerders voor de opgave naar geschikte vervangers te zoeken. Inmiddels zijn bij molens in Noord-Holland meer dan 20 teervervangers in omloop. Naar aanleiding van diverse klachten heeft de werkgroep de bevindingen met de verschillende vervangers geïnventariseerd en een vergelijkend overzicht opgesteld. Daaruit blijkt dat vier van deze vervangers beter hechten op hout met oude teerlagen, terwijl drie andere beter passen bij ijzeren roeden. Meer dan de helft van de vervangers bevond de werkgroep als niet geschikt voor het behoud, op lange termijn, van cultuurhistorisch waardevolle onderdelen die bloot staan aan weer, wind, regen en zon. Zo ondervinden de houten vijzels van de poldermolens in de Schermer tegenwoordig meer last van schimmels. In de twintig jaar sinds het verbod op het gebruik van koolteer en carbolineum is de kwaliteit van teervervangers weliswaar beter geworden, maar zij kunnen koolteer en carbolineum niet evenaren. Teervervangers leiden sluipenderwijs tot hogere kosten voor onderhoud. Diverse andere landen hebben gekozen voor een pragmatischer benadering, waarbij het gebruik van koolteer wordt beperkt, maar waarbij het wel toegepast mag blijven worden voor het behoud van maritiem erfgoed. Het erfgoed in Nederland is gebaat bij een pragmatischer insteek op het punt van de milieuwetgeving.

Schilderwerk

Een werkgroep van de Molenfederatie heeft in het verslagjaar een set van praktische tips uitgewerkt voor schilderwerk aan molens. Een goede voorbereiding is het halve werk en dat geldt ook voor schilderwerk aan molens. De kwaliteit van de voorbehandeling (o.a. reinigen, schuren en gronden) heeft grote invloed op de uiteindelijke kwaliteit van het schilderwerk. Bij het

Schilderwerk op hoogte

schilderwerk aan molens zijn verschillende partijen betrokken. Het schilderwerk aan de bovenkant van molens wordt door molenmakers uitgevoerd, omdat daarbij steigers en hoogwerkers nodig zijn (o.a. wienkruis en kap). Bij grote klussen worden gespecialiseerde schildersbedrijven ingeschakeld. Molen- of onderhoudsploegen (vrijwilligers) helpen bij klein onderhoud en schilderwerk aan de lagere delen van molens, schuren en hekken. Bij bewoonde poldermolens wordt dit door vrijwillige molenaars uitgevoerd. Door een deel van het werk in zelfredzaamheid met vrijwilligers uit te voeren kunnen de kosten in toom worden gehouden. Schilderwerk is een grote kostenpost. Dit is subsidiabel (maximaal 50%). In 2012 is de BTW voor schilderwerk verhoogd van 19% naar 21%. Molens komen niet in aanmerking voor het gunstige BTW-tarief van 6% voor eigen woningen. De tips zijn beschreven in een beknopt rapport, dat op de website van de Noord-Hollandse Molenfederatie is geplaatst en aan alle moleneigenaren is toegestuurd.

Omgevingsvisie Noord-Holland 2050

Naar aanleiding van de provinciale Omgevingsvisie Noord-Holland 2050 en provinciale bijeenkomsten over het Kwaliteitsbeeld Noord-Holland 2050 met betrekking tot landschappen heeft de Molenfederatie een zienswijze ingediend. In deze zienswijze hebben wij aan het provinciaal bestuur speciale aandacht gevraagd voor een viertal aspecten, te weten:

- De vastlegging van molen en molenbiotoop in de nieuwe Leidraad Landschap en Cultuurhistorie, met het oog op het behoud van de openheid van het landschap binnen een afstand van 400 meter rondom een molen.
- Het verbeteren van de groene agenda, d.w.z. het snoeien van snelle groeiers zoals populieren en het vervolgens aanpassen van de beplanting in de omgeving van de molen. Agrarisch weidevogelbeheer past prima binnen molenbiotopen, omdat zowel weidevogels als molens belang hebben bij een open landschap. Referenties van goede voorbeeldprojecten voor vrijwillig landschapsbeheer zijn beschikbaar.
- De bodemdaling in veenweidegebieden, waardoor risico's ontstaan in combinatie met waterpeilverlagingen voor funderingen van – onder meer ook – monumenten. Bij de Kaagmolen is weer gebleken dat met restauraties van funderingen zeer grote bedragen zijn gemoeid. Dit kan worden vermeden door het handhaven van bufferzones met een hoger waterpeil rondom bebouwing.
- Aandacht voor recreatie en toerisme, onder andere door versterking van vaarnetwerken, wandel- en fietspaden op basis van oude cultuurhistorische lijnen in het landschap.

In de komende jaren gaat de Noord-Hollandse Molenfederatie steviger inzetten op het respecteren van de molenbiotoop bij gemeentelijke plannen en bij het ontwikkelen van de gemeentelijke omgevingsvisie in het kader van de invoering van de Nieuwe Omgevingswet.

Recreatie en toerisme

Molens in Nederland en zeker ook in Noord-Holland spannen zich steeds meer in om een bijdrage te leveren aan recreatie en toerisme. Zo laten ze zich als bezienswaardigheid opnemen in fiets- en wandelroutes en organiseren evenementen zoals rond Halloween. Het hele jaar door zijn er activiteiten bij diverse molens in Noord-Holland. (zie bijlage 2)

Landelijk is er natuurlijk de Nationale Molendag, dit jaar op 13 en 14 mei. Maar liefst 95 % van de molens in Nederland was die dagen open voor publiek. Ook de Open Monumentendagen, in 2017 op 9 en 10 september, worden inmiddels door een groot aantal molens in Noord-Holland aangegrepen om hun deuren open te zetten voor het publiek. In totaal waren die dagen zo'n 4000 monumenten, waaronder ook vele molens, toegankelijk voor toeristen en dagjesmensen.

Zijker Molen Noorder M, 30 april 2017, wandeltocht bloeiend Zijpe

Foto Bert Janssen

Ongeveer een kwart van de molens beschikt over een ontvangstruimte voor het publiek. Het realiseren en verbeteren van zo'n ontvangstruimte werkt natuurlijk positief op de aantrekkingskracht van de molen voor bezoek van buitenaf.

Verzekeringen

Onder de leden leefden veel vragen met betrekking tot vrijwilligersverzekeringen. Vanuit de federatie is een aanzet gegeven om die te beantwoorden. Het blijkt dat de details het verschil maken en het is daarom nuttig om de puntjes op de 'i' te zetten. De volgende aandachtspunten kwamen naar voren:

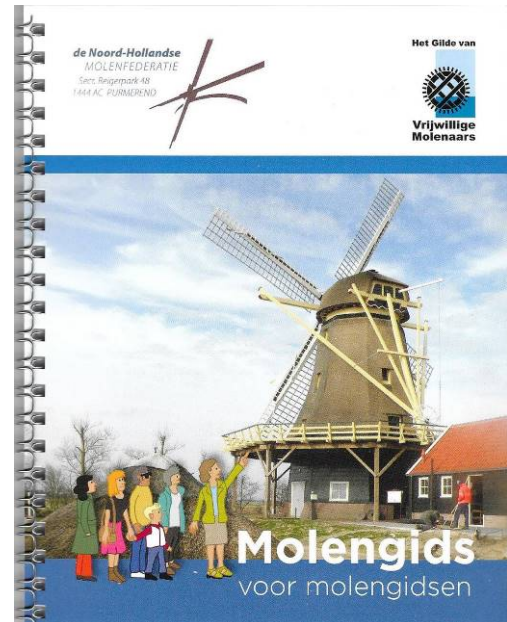
- Naast de collectieve WA-verzekering van Het Gilde van Vrijwillige molenaars kan bij het Gilde sinds jaar en dag ook een facultatieve WA-plus verzekering worden afgesloten die ook dekking geeft voor schade aan de molen. Hiervoor geldt geen minimum leeftijd meer. Ook is de leeftijdsgrens voor de ongevallenverzekering verhoogd van 75 naar 85 jaar en zijn in het nieuwe modelcontract de afspraken over aansprakelijkheid aangescherpt
- Molenorganisaties doen er goed aan om na te gaan of bezoekers onder de dekking vallen van hun aansprakelijkheidsverzekering (AVB).
- De inmiddels vrij gangbare gemeentelijke vrijwilligersverzekeringen gelden uitsluitend voor vrijwilligers en bieden een 'aanvullende dekking' om eventuele hiaten op te vangen. De regeling kent geen leeftijdsgrens en bevat een basispakket met standaarddekking, ook voor bestuursaansprakelijkheid. Deze dekking is echter niet toereikend voor o.a. vrijwillige molenaars en bezoekers. Ook het werken met hoogwerkers en steigers valt niet onder de dekking. De gemeentelijke vrijwilligersverzekering kan nooit in de plaats komen van de eigen aansprakelijkheidsverzekering!

- De registratie van incidenten verdient verbetering. Het is belangrijk dat ook 'bijna' ongevallen en incidenten met bezoekers worden geregistreerd, dat levert essentiële informatie op voor de preventie en voor de EHBO.

De Noord-Hollandse Molenfederatie monitort voortdurend de ontwikkelingen op het gebied van voor molens noodzakelijke verzekeringen en informeert haar leden hierover middels publicaties en via haar website.

Het molengidsenproject

Een al langer levende behoefte om molengidsen met behulp van een adequate opleiding beter voor te bereiden op hun taak, het rondleiden van bezoekers van hun molen, werd in 2016 gerealiseerd. Samen met de provinciale afdeling van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars is een programma opgezet dat de gidsen is aangeboden. In de cursus wordt aandacht geschonken aan de geschiedenis en de techniek van de molen, en ook veiligheid en de manier van het rondleiden. Eind 2016 zijn de eerste cursussen gestart en in januari 2017 vond al weer de derde plaats in molen De Hoop in 't Zand. Eind 2017 was een vierde cursus gepland, die uiteindelijk begin 2018 heeft plaatsgevonden. Cursisten ontvangen als bewijs van het volgen van de cursus een certificaat van de Noord-Hollandse Molenfederatie en een exemplaar van de 'Molengids voor molengidsen', waarvan hiernaast een afbeelding. Inmiddels is de cursus gevolgd door bijna veertig personen.

Het legaat

In 2016 kreeg de Noord-Hollandse Molenfederatie melding van het heugelijke feit dat haar, samen met de Boerderijenstichting NH en de KNZHRM, een legaat was toegevalen van wijlen de heer Pieter Leegwater uit Heiloo. In de loop van 2017 is het grootste deel van het bedrag van het legaat naar onze rekening overgemaakt en is samen met het Algemeen Bestuur de discussie gevoerd over de aanwending ervan. Het Algemeen Bestuur heeft besloten om met het bedrag te investeren in het bevorderen van de onderlinge samenwerking van molenorganisaties, de verdere professionalisering van deze organisaties en in zijn algemeenheid in het toekomstbestendig maken van de Noord-Hollandse molenwereld. Hoe zich dit gaat vertalen in concrete projecten is nog onderwerp van verdere studie en bespreking.

De molencontactdag

De jaarlijkse molencontactdag vond dit jaar op 7 oktober plaats in het Gooi. Plaats van ontvangst was het gemeentehuis van de gemeente Wijdereen, waar het gezelschap werd welkom geheten door loco burgemeester Theo Reijn, die ook het hele ochtendprogramma bijwoonde. Na een inleidend woord door voorzitter Peter Tange was het woord aan Louis Groen, voorzitter van de stichting Zaanse Pakhuizen. Hij legde uit hoe zijn stichting in de molenwereld van Noord-Holland was beland, namelijk door het plan om niet alleen de schuur van de voormalige oliemolen De Paauw te restaureren maar daar ook weer een molen bij te bouwen. Zijn verhaal ging vergezeld van spectaculaire beelden van het vervoer van het achtkant van molen De Haan uit Sijbekarspel/Benningbroek, vanuit Abbekerk naar zijn nieuwe standplaats in Nauerna. Molenmaker Bart Nieuwenhuijs vertelde vervolgens op uiterst

boeiende wijze over de restauratie van de schuur en de opbouw van de molen, die uiteindelijk wordt ingericht als hennepklopper.

Martin Schabbink van Archeologisch Adviesbureau RAAP hield daarna een interessante voordracht over de archeologische opgravingen naar de restanten van de Draaioordermolen nr. 2 van de Beemster. Deze molen werd gebouwd in 1612 en gesloopt in 1880. Maar een paar decimeter onder het maaiveld lagen nog delen van het metselwerk van de fundering van deze molen. Ze werden aangetroffen in februari 2017 bij het verrichten van werkzaamheden voor de aanleg van een afrit van de N 244 naar de Purmerenderweg. Aan het eind van de ochtend presenteerde Eric Zwijnenberg, alweer voor de 13^e keer, zijn overzicht van het wel en wee van de molens in Noord-Holland. Het is mooi om ieder jaar te zien welke werkzaamheden allemaal aan de Noord-Hollandse molens zijn uitgevoerd en hoe de verschillende eigenaren trachten de molens onder de aandacht van het publiek te brengen.

Na de lunch, aangeboden door de gemeente Wijdmeren, ging het in bussen langs drie molens in de regio: de molen De Onrust aan het Naardermeer, de Larense molen of Korenmolen, eigendom van de familie Calis en de dag werd afgesloten bij korenmolen De Vriendschap in Weesp met een hapje en een drankje. Het weer hielp niet echt mee in de middag, maar tijdens de bezoeken aan de molens bleven de hemelsluizen zo goed als gesloten. Al met al weer een geslaagde molencontactdag, mede dankzij de financiële steun van de provincie Noord-Holland en natuurlijk de gastvrijheid van de gemeente Wijdmeren.

Op bezoek bij Molen De Onrust aan het Naardermeer

Foto Gerard van Beusekom

De Molenprijzen

Behalve de financiële steun van de provincie gaf ook de aanwezigheid van gedeputeerde Jack van der Hoek extra cachet aan de dag. Hij was bereid gevonden om, net als vorig jaar, de jaarlijkse molenprijzen van de Noord-Hollandse Molenfederatie uit te reiken. De jury had dit jaar gekozen voor het thema 'voorbeelden van een goede samenwerking tussen gemeenten en molenorganisaties'. Hoewel dit thema naar het oordeel van de jury in de inzendingen onvoldoende uit de verf kwam, waren de inzendingen toch heel aansprekend. De jury kon dan ook, op basis van de overige criteria die gelden bij de toekenning van de molenprijzen, toch tot een keuze komen. Dat leverde de volgende drie winnaars op van de Molenprijzen 2017:

- Stichting Meelmolen De Herder in Medemblik
- Stichting Zaanse Pakhuizen, voor de herbouw van molen De Paauw bij Nauerna
- Vereniging De Wieringer Molens

De prijswinnaars met Gedeputeerde Jack van der Hoek

Foto Rob Over de Linden

De winnaars ontvingen een oorkonde en een kleine geldprijs. De jury van de Molenprijzen bestond uit Aagje Zeeman, wethouder te Middenbeemster, Greet Blokker en Willem Rol, beiden lid van het Dagelijks Bestuur van de Noord-Hollandse Molenfederatie, en Eric Zwijnenberg, erkend molendeskundige. De jury werd ondersteund door de secretaris van de Noord-Hollandse Molenfederatie, Gerard van Beusekom. Het handgezette drukwerk van de oorkondes werd geleverd door Rob Over de Linden.

Weidemolenfonds

Enige jaren geleden heeft de Noord-Hollandse Molenfederatie een inventarisatie gemaakt van alle weidemolens in Noord-Holland. Hun aantal neemt gestaag af. Daarom is besloten om voor het behoud van deze kleine landschapselementen een fonds in het leven te roepen.

Vereniging De Hollandsche Molen bleek bereid om hiervoor uit een van haar fondsen een bedrag te fourneren, voorlopig voor de periode van één jaar. Het fonds kreeg de naam BankGiro Loterij Weidemolenfonds en iedere particuliere weidemoleneigenaar kon er een beroep op doen. De eerste tranche van het fonds startte op 1 mei 2014 en had een looptijd tot 1 mei 2015. In die periode zijn aan 12 eigenaren van weidemolens bijdragen verstrekt voor de restauratie van hun molens. Op verzoek bleek Vereniging De Hollandsche Molen bereid ook een tweede tranche te verlenen van € 15.000,-. Een deel van dit budget is in 2017 uitgegeven, maar er is ook nog een deel niet gebruikt. Nieuwe aanvragen voor het restaureren van houten weidemolentjes zijn dus nog steeds mogelijk.

Weidemolen in Wijdewormer
Foto Jaap van der Veen

Bemalingsregeling

In navolging van onze keurbrief over de molenbiotoop, waarover wij vorig jaar in ons jaarverslag berichtten, is de Noord-Hollandse Molenfederatie in 2017 gestart met de voorbereiding van een voorstel voor een bemalingsregeling voor maalvaardige poldermolens. Het gaat om ongeveer 55 poldermolens die als hulp- of noodbemaling voor de waterbeheersing in het werkgebied van Hollands Noorderkwartier kunnen worden ingezet. Aldus vervullen zij een aanvullende functie in de lokale waterhuishouding. Andere waterschappen, waaronder het Hoogheemraadschap van Rijnland en het Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht, kennen een dergelijke regeling al wel. Daarbij wordt tegenover de daadwerkelijke inzet van de molen een zekere vergoeding verstrekt. Het voorstel zal in 2018 worden aangeboden aan het Hoogheemraadschap.

Rouw

Diverse molens stonden in de rouwstand naar aanleiding van het overlijden van:

- Gerrit Pouw, grote kracht binnen het Gilde van Vrijwillige Molenaars vanwege zijn illustraties en technische tekeningen voor het lesmateriaal en auteur diverse publicaties (jan. 2017)
- Burgemeester Eberhard van der Laan van Amsterdam (okt. 2017)
- Ella ter Heide, molenaar van De Oude Knecht te Akersloot (okt. 2017)
- Leo Witteman, molenaar van de Nekermolen te Neck (dec. 2017)
- Piet Koger, voorheen molenaar van De Otter in Oterleek en Poldermolen O te Schermerhorn (dec. 2017)

Bestuurszaken

De Noord-Hollandse Molenfederatie telde aan het einde van het verslagjaar 34 leden die samen 82 molens vertegenwoordigen. In het verslagjaar vergaderde het Dagelijks Bestuur 8 keer en kwam het Algemeen Bestuur 2 keer bijeen. De Molenfederatie is lid van De Hollandsche Molen en als zodanig vanuit het Dagelijks Bestuur vertegenwoordigd in de adviesraad van deze koepel van molenorganisaties in Nederland. In 2017 is twee keer aan een vergadering van de adviesraad deelgenomen. De Noord-Hollandse Molenfederatie heeft een eigen website, www.molensnh.nl. Deze website wordt beheerd door Eric Zwijnenberg.

Samenstelling Dagelijks Bestuur Noord-Hollandse Molenfederatie in 2017

Eind 2016 traden twee bestuursleden, met jarenlange ervaring en een grote expertise in de molenwereld van Noord-Holland, terug uit het Dagelijks Bestuur van de federatie. Evert Busser, penningmeester en vrijwillig molenaar en Jaap van der Veen, secretaris en expert op het gebied van molens, werden opgevolgd door drie nieuwe bestuursleden, die in de vergadering van het Algemeen Bestuur van de federatie op 27 maart 2017 officieel werden benoemd.

Samenstelling per 1 januari 2017

Peter Tange, voorzitter
Gerard van Beusekom, secretaris
Walter van Giesen, penningmeester
Rien Eykelenboom, lid
Willem Rol, lid
Greet Blokker, lid

In het verslagjaar hebben geen verdere wijzigingen plaatsgevonden in het Dagelijks Bestuur.

Bijlage 1

Molennieuws Noord-Holland 2017

Molen Het Noorden, Oosterend, Texel. Door De Hollandsche Molen overgedragen aan Natuurmonumenten.

De Traanroeier, Oudeschild, Texel. De molen won de BankGiro Loterij Molenprijs 2017.

De Onderneming, Hippolytushoef. Bij het doorhalen van de roeden een gat geconstateerd. Draaiverbod. Crowdfundingactie via Molenfonds De Hollandsche Molen gestart. € 10.000 van BankGiro Loterij Molenfonds. Binnenroede kaal gemaakt en verwijderd.

Zijper Molen P kreeg twee nieuwe roeden. Herstelwerk aan in- en uitmaalcircuit.

Zijper Molen OT, werkzaamheden aan wielbak en schoeiing. Bij doorhalen van de roeden gaten geconstateerd. Draaiverbod. Nieuwe roeden besteld en gestoken. 13 okt. 2017 feestelijke afsluiting restauratie molens P en OT.

Zijper Molens D en F hadden deelbare roeden. Kregen een draaiverbod. Nieuwe roeden werden besteld en gestoken (kosten voor rekening rijk).

Zijper Molen ZG. Achterbalk vervangen, voeghoutkoppen hersteld.

Groenveldermolen, Sint Maarten. Dendrochronologisch onderzoek heeft uitgewezen dat de molen uit 1529-1530 stamt.

Herbouw Sneevertmolen, Schagerkogge. Initiatief van John Paauw. Op 40 m afstand van de oorspronkelijke plaats wordt nu een woonmolen gebouwd. In okt. 2017 begonnen met 36 heipalen van 22 m.

De romp van de Kostverlorenmolen in 't Veld staat te koop.

De Hoop, Wervershoof. Herstel van de kap en nieuw riet.

Grote Molen, Schellinkhout. Weegdelen vernieuwd.

Koggemolen Westuit No. 7, Aartswoud. Gaande werk opgeknapt.

De Lastdrager, Hoogwoud. Reparatie lange en korte spruit.

Nieuw Leven, Wogmeer. Windpeluw en de fokken vernieuwd.

Veenhuizermolen, Heerhugowaard. Kruierwerk vernieuwd.

Strijkmolen K, Rustenburg. Schilderwerkzaamheden aan romp, kap en wiekenkruis.

Geestmerambacht molen A (Twuyvermolen), schoeiingen vernieuwd, nieuwe kruitrollen.

Damlandermolen, Bergen. Dendrochronologisch onderzoek leverde als bouwjaar 1577. Eigenaar is bezig met herstel achtkant.

Wimmennumermolen, Egmond a/d Hoef. Nieuwe roeden.

Molen van Berkhout, Egmond a/d Hoef ("Koffiemolen"). Nieuwe kap, nieuw riet.

Geestmolen, Alkmaar. Feestelijke opening na nieuw gevluht en nieuwe as. Kap van nieuw riet voorzien.

Viaanse Molen, Alkmaar. 1 roede kaal gezet i.v.m. scheurvorming. Kap opnieuw met riet gedekt.

De Otter, Oterleek. Herstel van de oude potroeden. Feestelijke opening door CdK Remkes.

Poldermolen D, Stompetoren. Groot onderhoud, roeden doorgehaald, nieuwe rolvloer, waterpas gelegd.

Poldermolen M, Zuiderkerk. Nieuw riet op de kap.

Poldermolen O, Schermerhorn. Metselwerk hersteld.

Ondermolen C, Schermerhorn. Schilderbeurt.

Ondermolen K, Schermerhorn. Doorhalen roeden.

De Havik, Grootschermer. Nieuwe windpeluw, nieuw gevluht. Molen draait weer na zeer lange periode van stilstand.

De Kat, Uitgeest. Energiezuinige verlichting in gebruik gesteld.

De Corneliszoon of De Jonge Cornelis, Uitgeest. Weer draaivaardig gemaakt.

De Woudaap, Krommeniedijk. Roeden kaal gemaakt in afwachting van nieuwe oud-Hollandse tuigage in plaats van fokken.

Verdwenen Beemster watermolen, Draaioorder 2e molen Nr. 2, Zuidoostbeemster. Deel van de fundering en waterlopen blootgelegd bij archeologisch onderzoek.

Zuidpoldermolen, Edam. Nieuwe wachtdeur, nieuwe stoelbalk, waterlopen hersteld. Afvoersloot, die ook monumentaal is, opgeknapt met deels nieuw metselwerk en betonnen vloer. Molen kan weer uitmalen.

De Bonte Hen, Zaandam. Reparaties aan binnenwerk, o.a. wentelas.

De Zoeker, Zaandam. Lange schoren vervangen. Grote schilderbeurt.

De Kat, Zaandam. Lange schoren vervangen. Stelling gerepareerd.

De Ooievaar, Zaandam. Restauratie oliewerk. Heien en stampers weer te lood gesteld. Doodbed met kantstenen opgeschoven en opnieuw gefundeerd.

De Jonge Dirk, Westzaan. Nieuwe stelling.

Het Zwaantje, Westzaan. Nieuwe keer- en weerstijl.

De Paauw, Nauerna. Bouw van een nieuwe molen met achtkant van De Haan uit Benningbroek / Sijbekarspel, naast schuur van voormalige oliemolen De Paauw. Kwam uitwendig gereed, inclusief rietdek.

Biksteenmolen De Vlijt, Oostzaan. Wiekenkruis naar beneden gekomen tijdens storm van 23-2-2017. Erf rondom molen opgeknapt door vrijwilligers. Nieuwe fundering aangebracht.

Twiskemolen, Landsmeer. Eind 2017 start van het herstel van de stormschade van 2016. Nieuwe roeden en nieuwe bovenas kwamen gereed.

Krijtmolen d'Admiraal, Amsterdam-Buiksloot. Nieuwe korte spruit. Herstel dak onderbouw.

De Otter, Amsterdam. Door particulier initiatief van drie molenaars werd eerst de omgeving opgeschoond en daarna de molen weer draaivaardig gemaakt. Zaagramen kwamen na tien jaar stilstand weer in beweging.

1200 Roe, Amsterdam. Herstel rietdek, schilderwerkzaamheden en reparatie staartwerk.

De Zandhaas, Santpoort. Langdurige stilstand van het ambachtelijk windmolenbedrijf door problemen met deelbare roeden.

De Adriaan, Haarlem. Bouwplaat verschenen. Vernieuwen steiger naast de molen. Boek over de geschiedenis van de molen verschenen.

De Leeuw, Aalsmeer. Aangesloten bij het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde.

Molen van de Stichts-Ankeveense polder, Nederhorst den Berg. Diverse werkzaamheden. Potroeden gerestaureerd.

Bijlage 2: Open dagen en evenementen bij molens in 2017 (selectie)

Na 12 april:	“Altijd al eens in de kap van de molen willen kijken?” De wieken van De Zandhaas te Santpoort staan stil wegens problemen met dubbele roeden. Molenliefhebbers kunnen nu in de kap van de molen kijken. Bij deze korenmolens worden regelmatig bakkerij cursussen georganiseerd.
19 april:	Molentocht, kanotocht langs molens over Het Spaarne, De Mooie Nel, Buiten Liede en fort van de Stelling van Amsterdam, 21 km, Haarlemse Kano Vereniging.
30 april:	Wandeltochten langs bloembollenvelden en de Zijper molens, waarbij Stichting Bloeiend Zijpe en Stichting De Zijper Molens samenwerken.
1 mei:	Start “Molenshuur De Jonge Arnoldus” bij De Nachtegaal te Middenbeemster, groepsaccommodatie voor maximaal 24 personen, geschikt voor familiebijeenkomsten en de zakelijke markt, in samenwerking met een lokale ondernemer.
2 mei:	Bezoek van fietsgroep “Bike and the Like” uit de VS bij De Onderneming op Wieringen.
13 en 14 mei:	Nationale molendag, georganiseerd door Vereniging De Hollandsche Molen, circa 95% van de molens in Nederland was open voor publiek.
3 juni:	Luilakken bij De Eenhoorn te Haarlem.
9 juni:	Open molendagen in het teken van de viering van het 225-jarig jubileum van Krijtmolen d’Admiraal te Amsterdam Noord.
15 juli:	Vliegerfestival bij het bezoekerscentrum De Breek bij de poldermolen te Etersheim.
4 augustus:	100 van Leeghwater, wandeltochten in Werelderfgoed Beemster en langs de Schermer molens.
25 tm 27 augustus:	Jaarmarkt Akersloot met 25 ^{ste} editie van het Rock en Roll weekend bij De Oude Knecht. Deze korenmolen is ambassadeur voor het Noordhollandpad. Op woensdagmiddag zijn er kinderverjaardagen met pannenkoeken bakken.
29 augustus:	Flora- en visserijdagen op Wieringen met maaldemonstratie in korenmolens, tanen van zeilen van oude vissersschepen en molens.
3 september:	Schermer maaldag.
3 september:	Koffieconcert met Matthijs Laan bij De Hoop te Wervershoof.
9 en 10 september:	Open monumentendagen, circa 4000 monumenten in Nederland waren open voor publiek.
9 september:	Ambachten dag bij De Eersteling in Hoofddorp.

30 september:	Zaanse molendag.
30 tm 3 december:	Expositie "Voor het oog van de camera: ontmoeting" over molens in de Zaanstreek.
1 oktober:	Twiskemolenloop, hardloopevenement, georganiseerd door AC Waterland.
6 oktober:	De Traanroeier op Texel wint de BankGiro Loterij Molenprijs 2017.
15 oktober:	Zijper Molendag.
Rond 25 november:	Intocht van Sint Nicolaas bij o.a. korenmolens De Hoop te 't Zand, De Gouden Engel te Koedijk, De Leeuw te Aalsmeer.
1 tm 30 december:	Oliebollen afhalen bij De Krijgsman in Oosterblokker.
27-30 december:	Idem bij De Gouden Engel te Koedijk.
22 december:	Midwintermalen in kerstsfeer op De Vriendschap te Weesp.